

DR. ORBÁN JÓZSEFNÉ
Pécs

A képzőművészeti nevelést és rajzoktatást segítő alsó tagozatos szakkör munkaterve

Az iskolában folyó rajzoktatás célja a tanulók sokoldalú látáskultúrájának fejlesztése, mivel az emberi tevékenységek legnagyobb része a látással függ össze.

Látni tudó, gondolkodó, felfedező, alkotóképes embereket, akik eligazodnak a természetben, társadalomban és a képi információk áradatában, akikben kialakul az esztétikum iránti fogékonyság és ízlés, akkor nevelünk, ha tartalmasabb és sokoldalúbb ismeretnyújtásra törekszünk.

Erre a rajzóránokon lelkiismeretes és színvonalas nevelői munka mellett is kevés lehetőségünk van.

Tapasztalatunk az, hogy feladataink megvalósításában jelentős mértékben segít a szakköri munka.

A tudomány kísérletileg igazolta, hogy a legelső évek élményei azok, amelyek legmélyebben rögződnek, legmaradandóbb nyomot hagynak. Ezért tartottuk fontosnak, hogy a művészetre, a képzőművészet szeretetére, az esztétikum iránti fogékonyságra és ízlésre nevelést már az alsó tagozatban elkezdjük.

E törekvéseinket segítette a következőben javasolt szakköri munkatervünk.

A munkatervben szereplő témakörök és tevékenységek:

1. Síkon ábrázolható vonal és folt mint a forma kifejezője.
2. A színek.
3. Képzőművészeti alkotások (épület, szobor, festmény) megismertetése.
5. Műelemzés.
6. Népművészet.

A munkatervben feltüntetett minden foglalkozás két órából áll.

A munkatervünkben betervezett feladatokkal mindig alkalmazkodtunk a környezeti adottságokhoz. Az itt felsorolt feladatokat tanulói és viszonylag kevés iskolai felszereléssel meg tudtuk oldani. Kedvező légkör és munkatempó kialakításával, valamint megfelelő módszerek alkalmazásával lehetővé tettük az eredményes munkát. Az elkészült munkákkal hozzájárulhattunk az iskola ízléses dekorációjához, és egyéni kiállításokon is szerepelhettünk.

A foglalkozások folyamán azonban nem minden esetben a tárgyi végeredmény volt a fő szempontunk, hanem az a tevékenység, amely alakítólag hatott a tanulói személyiségre és későbbi munkájára.

Hónap hét	Foglalk. sorsz.	Foglalkozás anyaga	Vizuális probléma feladatok	Technika Eszközök-anyagok	Szemléltetés
Szept. 1.	1.	A szakkör megalakulása. Tájékoztatás a munkaterről. Gyűjtőmunka beindítása. Kollektív képkészítés a fallüzság dekorációjához. Téma: Ősz.	A szakkör feladatainak és a reprodukciók gyűjtésének megbeszélése. Tájékoztató a tanulók rajzkészségéről. Érdeklődés felkeltése. Kollektív munka öröme.	Tetszőleges technika. Nagyobb méretű rajzlapok vagy színes kartonok.	Paál László képeiből: Fontainebleau-i erdő. Októberi szél. (reprodukciók)
Szept. 3.	2.	A vonal és mozgása. A vonal és forma. Ágak, levelek és fa grafikus ábrázolása.	A vonal mint a forma kifejezője. A fa és az ágak formájának tudatosítása. A levél formája, crezete és takarás. Látáskultúra fejlesztése. A tárgyak pontos megfigyelésén keresztül a lényeg felé haladó megismerés.	Grafikus ábrázolás, rajztoll, filctoll, ceruza, tusinta. Kisméretű rajzlapok.	Leonardo: Fa. Martyn Ferenc grafikáiból. (reprodukciók)
Okt. 1.	3.	A folt. Foltképzés vonalakkal és tömören. A folt mint kifejezés. Képkészítés színes foltokból.	Foltképzés sűrűn egymás mellé rajzolt vízszintes, függőleges, ferde egyenesekkel és görbe vonalakkal. Sötét és világos foltok. Forma kifejezése folttal. A folt mint felülettagoló. Pozitív-negatív. Vizuális alkotó képesség fejlesztése.	Rajzolás-festés ceruza-ecset vizefesték tempera zsírkréta rajzlapok	Delauney: Ritmus, szín Martyn Ferenc munkáiból: pl.: Dunántúli tájak felett Kakas (reprodukciók)
Okt. 3.	4.	A színek. Alap és mellékszínek. Hideg és meleg színek. Kiegészítő színek. Tónuskontraszt.	Színek kikeverése és festése. Derítés és telítés. Színvariációk hideg-meleg, komplementer, tónus és minőségi kontrasztra. Színérzékenységet fejlesztése.	Festés vizefesték, tempera.	Johannes Itten: Tizenkétosztású színkör Paul Klee: A délszaki nő- vények hangulata (reprodukciók)

Hónap hét	Foglalk. sorsz.	Foglalkozás anyaga	Vizuális probléma feladatok	Technika Eszközök-anyagok	Szemléltetés
Nov. 1.	5.	A kompozíció. A formák elrendezése – vonalak foltok – színek alkalmazása. Kompozíció készítés tetszőleges formákkal és színekkel.	A kompozíció fogalma. Kivágott formák elhelyezése különféleképpen. (Hideg-meleg színek. Szabályos-szabálytalan formák.) Alkotó tevékenység, kreativitás és kompozíciós készség fejlesztése.	Papírvágás és ragasztás, olló-ragasztó, színes papírok, színes műanyagfólia.	Moholy-Nagy képeiből. pl.: Kompozíció A II., Kompozíció Z VIII., Kompozíció E IV., E-kép.
Nov. 3.	6.	A képzőművészeti alkotás. A festmény. Képkészítés Téma: Kirándulás, akadályverseny.	A festmény lényege, mondanivalója és színvilága. Változása az egyes korszakokban. Gyűjtött reprodukciók válogatása. Vonalas és foltszerű festés. Esztétikai érzékenység fokozása.	Festés vízfesték, tempera.	Diaképek: Festmények az egyes korszakból. Van Gogh és Cézanne festményeiből (reprodukciók)
Dec. 1.	7.	Képkészítés Téma: Jön a Télapó Gyertyás technikák megismertetése.	Felület begyertyázása és szappanozása. Felület befestése temperával. Visszakaparás. Egy felületrész színezése zsírkrétával. Egy felületrész begyertyázása – ráfestés és visszakaparás. Alkotótevékenység fejlesztése.	Gyertyás technikák, zsírkréta, festék, kihegyezett pálca.	Gyermekmunkák.
Dec. 3.	8.	Kollázs. Kollektív képköltés. Téma: Téli játékok	A kollázs fogalma. A tér síkon való ábrázolása egymásra ragasztással. Kontrasztok érzékeltetése. Kompozíciós készség fejlesztése. Kollektív játékok és a munka öröme.	Festés-vágás, ragasztás-rajzolás, festék, zsírkréta, színespapír, olló, ragasztó.	Moholy-Nagy képeiből.
Jan. 2.	9.	Monotípiá. Képkészítés Téma: Téli táj	A technika ismertetése és alkalmazása a kép elkészítésével. Esztétikus képi kifejezés fejlesztése. Technikák ismertetése.	Monotípiá üveglap, henger, linocolor vagy nyomdafesték.	Gyermekrajzok.

Hónap hét	Foglalk. sorsz.	Foglalkozás anyaga	Vizuális probléma feladatok	Technika Eszközök-anyagok	Szemléltetés
Jan. 4.	10.	Kevert technikák. Mescillusztráció. Fehér Klára: Lesz nekem egy szí- getem	Akvarell-tempera, akvarell-tempera- papír, zsírkréta-akvarell. Az előre elolvasott mese illusztrá- lása. Minden tanuló más fejezetet ábrázol. Fantázia és alkotó tevékenység fejlesztése.	Kevert technika: zsír- kréta, akvarell, tem- pera, színes papír.	Berki Viola képeiből: pl.: Varázslók völgye (reprodukció)
Febr. 2.	11.	A mozaik. Figurális és nonfiguratív mozaik. Plakátkészítés. Téma: Hulladékgyűjtés. Állatkert.	A mozaik eredete, fejlődése és rendeltetése. A papírmozaiak helyes technikája. Eszztétikus képi kifejezés fejlesztése. Művészeti alkotások ismerete irán- ti igény.	Papírmozaiak, olló, ra- gasztó, újság és szí- nes papírok.	Ravennai mozaik. Berki Viola mozaikjaiból (reprodukció)
Febr. 4.	12.	Ismerkedés a linómetszettel. Téma: Kedvenc állatok élete.	A technika lényegének ismertetése, a dúc elkészítése és nyomtatása. Az eszközök balesetmentes hasz- nálata. Fegyelmezett munkavégzés.	Linómetszet, lonoco- lor festék, metszőkő- sek, linóleum.	Pablo Picasso: Bacchanália bikával, színes linómetszet.
Márc. 2.	13.	Képtár látogatása. Csontváry Múzeum.	Műelemzés gyakorlása. Művészeti alkotások ismerete irán- ti igény. Esztétikai érzékenységre nevelés. A régebbi és modern fes- tészeti összehasonlítása. Ízlésnevelés.	Jegyzetfüzet.	Művészi alkotások.
Márc. 4.	14.	A csendélet. Csendéletfestés. Tárgyak festése. Virágok festése. (Választási lehetőség.)	A csendélet lényege és fajtái. A festés technikája. Őn- és vetett árnyék. Háttér-, szín- és formakontrasztok. Értékítélet és ízlésnevelés.	Festés: tempera, víz- festék.	Cézanne: Kékvázás csend- élete, Derkovits: Halas csendélet, Vaszary János: Birskörték stb. (diaképek és reproduk- ciók)

Hónap hét	Foglalk. sorsz.	Foglalkozás anyaga	Vizuális probléma feladatok	Technika Eszközök-anyagok	Szemléltetés
Ápr. 2.	15.	Batikolás. Papírbatik. Motívumsor készítése.	A technika megismerése és alkalmazása. Kombináló készség és vizuális ízlés fejlesztése.	Papírbatik: gyertya, festék.	Gyermekmunkák.
Ápr. 4.	16.	Textilbatik. Ajándékkészítés: terítő.	A technika megismerése és alkalmazása. Az ajándékozás öröme.	Textilbatik: viasz, ruhafesték. Szemléltetés	Gyermekmunkák. Batikolt terítők.
Máj. 2.	17.	Kollektív képzés. Tájkép. Téma: Tavasz.	Tanulmányi séta és egyéni megfigyelés alapján képzés. Tavasz jellemző színei. A tájkép jellemzői és a kifejezés formái az egyes korokban. A természetben rejlő szép észrevétele.	Tetszőleges technika (vízfesték, tempera, zsírkréta, vegyes technika stb.).	Monet: Virágzó almák, Szinyei: Majális. Csontváry: Mandulavirágzás, Csók István: Tél a tavaszban (reprodukciók stb.)
Máj. 4.	18.	A tömeg. Szobrok és építménye. Szobor mintázása. Ember- vagy állatalakok. (választási lehetőség)	A tömeg kiterjedése és térben való elhelyezkedése. A szoborformázás technikájának megismerése és alkalmazása. Tér- és formaérzékenység és kombinálókészség fejlesztése.	Formázás: agyagból, agyag formázókés, vizes edény, alátétlemez.	Samu Katalin: Csikó, Borsos Miklós: Madár, Le Corbusier: Ronchamp kápolna, Kovács Margit kercamiából (reprodukciók)
Jún. 2.	19.	Népművészet és műfajai. Edények formázása és díszítése népművészeti motívumokkal.	Műfajok ismertetése: építészet, bútork, faragás, bőrmunka, szövés, fonás, festés, hímzés, csipke, fazekasság, cserép, üveg, mézesbábosság, hímestojás, vas- és fémművészség. Tiszta forrás a népművészet. Hazafiságra nevelés.	Formázás: agyagból, agyag formázókés, vizes edény, alátét.	Népművészeti alkotások bemutatása. Tárgyak és képek.
Jún. 4.	20.	Látogatás a Népművészeti Múzeumban.	A tanult ismeretek elmélyítése. A néphagyomány, népi kultúra mint a művelődés szerves része. Esztétikai érzékenység és igényesség fejlesztése. A népművészet mint a hazafiságra nevelés mozgató ereje.	Jegyzetfüzet.	Népművészeti alkotások.